

RADOMSKO-KIELECKI

GŁOS LASU

PROJEKT
„LAS HISTORII.
CZY WIESZ, ŻE?”

AKCJA
#sadziMY

DĄB – PROŚCIEJ I EFEKTYWNIJ

Szanowni Czytelnicy,

W bieżącym numerze radomsko-kieleckiego dodatku do „Głosu Lasu” wiele uwagi poświęciliśmy informacji o szkoleniu z zakresu odnawiania i pielęgnowania drzewostanów dębowych. W tym trudnym ze względu na pożary, a potem ulewne deszcze okresie udało się sprawnie przeprowadzić odnowienia, a także akcję ograniczania populacji chrabąszczy.

Tradycyjnie w kwietniu, przy sprzyjającej pogodzie, odbyły się wspólne społeczne akcje sadzenia drzew i krzewów. Wśród nich były Święto Lasu w Lesie Kapturskim na terenie Nadleśnictwa Radom, sadzenie drzew i krzewów miódodajnych w nadleśnictwach Przysucha oraz Starachowice oraz akcja #sadziMY we wszystkich nadleśnictwach. W maju odbyły się obchody lokalne Święta Polskiej Niezapominajki w Nadleśnictwie Chmielnik i centralne – w Nadleśnictwie Radom, obydwie imprezy spotkały się z bardzo pozytywnym odbiorem społecznym. W minionym okresie na terenie RDLP w Radomiu rozegrano również XXVII Międzynarodowe Szachowe Mistrzostwa Polski Leśników.

Działaniem skierowanym do społeczeństwa jest też oddana do użytku aplikacja mobilna i strona internetowa „Las historii. Czy wiesz, że?”. Projekt ten poświęcony jest ponad 400 miejscom pamięci narodowej na terenie 23 nadleśnictw RDLP w Radomiu. Obok treści historycznych w aplikacji i na stronie zawarto informacje o obiektach i trasach turystycznych oraz edukacyjnych, a także przyrodniczych i kulturowych. Mobilny przewodnik pełni ponadto rolę komunikatora pomiędzy turystami i leśnikami – użytkownik może zgłosić np. nielegalne wysypisko śmieci, pożar oraz informowany jest o najważniejszych wydarzeniach w okolicy. Ciekawą funkcją jest możliwość dodania propozycji miejsca do ujęcia w projekcie i przesłania jej do serwisu. Strona i aplikacja zawierają ponadto historie związane z miejscami pamięci narodowej. Darmową aplikację na telefony można pobrać z Google Play lub App Store. Zapraszamy też na stronę: <http://rdlpradom.treespot.pl>.

Edyta Nowicka
Redaktor prowadząca
Darz bór!

Ważniejsze wydarzenia na terenie RDLP w Radomiu (czerwiec–wrzesień)

- Drugi Pionkowski Dzień Pszczoły, 4 sierpnia, Nadleśnictwo Kozienice – „Bartny Kąt”
- XXIII Ogólnopolska Pielgrzymka Leśników do Częstochowy, 21 września, Jasna Góra
- Dary Świętokrzyskich Lasów, 22 września, LKP „Puszcza Świętokrzyska”, Kielce

Spis treści

03 MIGAWKI

Święto Lasu. Dla lasu, dla przyrody

RDLP w Radomiu z certyfikatem FSC®

Ograniczanie liczebności chrabąszczy

04 ZDARZYŁO SIĘ

Słoneczna Niezapominajka w dwóch odsłonach

05-06 O TYM SIĘ MÓWI

Dąb – prościej i efektywniej

07 LAS NA SPORTOWO

Szach-mat, czyli o Szachowych Mistrzostwach Polski Leśników

08 FOTOREPORTAŻ

Akcja #sadziMY

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu

„GŁOS LASU RDLP W RADOMIU” JEST DODATKIEM REGIONALNYM DO MAGAZYNU „GŁOS LASU” WYDAWANEGO PRZEZ CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH

REDAKTOR PROWADZĄCA:
Edyta Nowicka

ADRES REDAKCJI:
Biuro RDLP w Radomiu
ul. 25 Czerwca 68
26-600 Radom
tel. 48 385 60 00 wew. 16
faks 48 385 60 01
e-mail: edyta.nowicka@radom.lasy.gov.pl

SKŁAD:
Mariusz Gładysz

KOREKTA:
Agnieszka Mocarska

PROJEKT:
Novimedia Content Publishing
www.novimedia.pl

DRUK:
Elanders Poland
www.elanders.com, 48 23 662 23 16

OKŁADKA
Liście dębu
Edyta Nowicka

Święto Lasu. Dla lasu, dla przyrody

W tegorocznym Święcie Lasu uczestniczył Stanisław Karczewski, marszałek Senatu RP. Wraz z dziećmi, młodzieżą, lokalną społecznością i leśnikami posadził w ramach ogólnopolskiej akcji „1000 drzew na minutę” ponad 3 tys. trzyletnich sadzonek dębu szypułkowego na powierzchni 0,4 ha. Święto Lasu miało wymiar szczególny – odsłonięto kamień dla uczczenia 95-lecia Lasów Państwowych, przy którym posadzono pamiątkowy dąb. W tym roku leśnicy zorganizowali też wspólne z pszczelarzami akcje sadzenia drzew i krzewów miododajnych na terenie nadleśnictw Starachowice oraz Przysucha. To

część realizacji działania „Pszczoly wracają do lasu” w ramach projektu rozwojowego Lasów Państwowych. Sadzenie drzew poprzedziły spotkania o charakterze konferencji. Głównym ich tematem było przedstawienie działań hodowlanych i ochronnych w lasach zmierzających do polepszenia naturalnego środowiska bytowania pszczół.

Tekst | Dorota Włosowska

Święto Lasu w Nadleśnictwie Radom

ZDJĘCIE | DOROTA WŁOSOWSKA

Audyt w terenie

ZDJĘCIE | TOMASZ ZAGROBELNY

RDLP w Radomiu z certyfikatem FSC®

Od 6 do 8 maja zespół audytorów z SGS-u w ramach audytu okresowego sprawdzał zgodność prowadzonej przez leśników gospodarki leśnej z zasadami i kryteriami certyfikacji FSC®. W biurze RDLP w Radomiu oraz podczas terenowej części w nadleśnictwach Pińczów i Staszów sprawdzono przestrzeganie m.in. zasad BHP, w tym zagadnienia dotyczące pracowników zatrudnionych przy pracach leśnych, powierzchnie lasów o szczególnych walorach przyrodniczych – tzw. HCVF, wykonywanie prac związanych z pozyskaniem drewna oraz ochroną miejsc lęgowych ptaków. Audytorzy wskazali mocne strony, takie jak działania hodowlane nakierowane na wielogatunkowe drzewostany, a także opracowanie i przestrzeganie procedur związanych z certyfikacją. Zwrócili też uwagę na obszary do doskonalenia, które będą szczególnie sprawdzane podczas kolejnych audytów. Na spotkaniu zamykającym w biurze Nadleśnictwa Staszów audytor Paweł Wiktorowicz zarekomendował utrzymanie certyfikatu. Oznacza to, że prowadzona przez leśników gospodarka leśna zapewnia trwałość i ochronę lasów. Nadal w nadleśnictwach RDLP w Radomiu będzie można kupić drewno certyfikowane.

Tekst | Edyta Nowicka

Ograniczanie liczebności chrabąszczy

Żer regeneracyjny chrabąszczy

W związku z masowym pojawem chrabąszczy majowego (*Melolontha melolontha* L.) i chrabąszczy kasztanowca (*Melolontha hippocastani* F.) oraz znacznymi szkodami i wyczerpaniem innych metod ograniczania liczebności w drzewostanach nadleśnictw: Chmielnik, Staszów, Radom, Pińczów, Zwoleń, Daleszyce, Marcule, Ostrowiec Świętokrzyski oraz Starachowice i na terenie przyległych lasów niepaństwowych, w maju odbyło się ograniczanie liczebności chrabąszczy poprzez wykonanie agrolotniczych i naziemnych oprysków. Łącznie zabieg wykonano na 45 238 ha, w tym zabieg agrolotniczy na pow. 44 604 ha, a na pozostałej powierzchni zabieg naziemny. Mimo niesprzyjającej pogody, częstych opadów deszczu, wiatrów i dużej wilgotności powietrza zabiegi przeprowadzono, osiągając założone cele.

Tekst | Edyta Nowicka

ZDJĘCIE | PAWEŁ KOSIN

Słoneczna Niezapominajka w dwóch odsłonach

15 maja obchodziliśmy Święto Polskiej Niezapominajki. Zawdzięczamy je Andrzejowi Zalewskiemu, znakomitemu redaktorowi Polskiego Radia, miłośnikowi polskiej przyrody i przyjacielowi leśników.

Pierwszym akcentem związanym z obchodami święta był piknik na terenie Nadleśnictwa Chmielnik, po raz drugi przy siedzibie nadleśnictwa, zorganizowany 12 maja wspólnie z miejscowym samorządem i Chmielnickim Centrum Kultury. Dlaczego w Chmielniku? Redaktor był z tym miejscem związany i był jego Honorowym Obywatelem. Obchody rozpoczęły się od mszy św. w intencji redaktora. Odbyły się Niezapominajkowy Rajd Kolarski „Cyklo Korona”, II Bieg Niezapominajkowy – Bieg Rodzinny oraz występy dzieci i młodzieży. Był też akcent związany z jubileuszem 95-lecia istnienia Lasów Państwowych – wykład Piotra Kacprzaka, zastępcy dyrektora RDLP w Radomiu.

Centralne Obchody Święta Polskiej Niezapominajki odbyły się 19 maja w Leśnym Ośrodku Edukacyjnym im. red. Andrzeja Zalewskiego w Jedlni-Letnisku Nadleśnictwa Radom. W pikniku wzięło udział kilka tysięcy osób. Obchody rozpoczęto od złożenia kwiatów przed tablicą pamiątkową poświęconą pamięci redaktora. Następnie na scenie gości powitali Jerzy Jacek Karaśkiewicz, nadleśniczy Nadleśnictwa Radom, oraz Piotr Kacprzak, zastępca dyrektora RDLP w Radomiu. W dalszej części odbył się koncert muzyki myśliwskiej w wykonaniu Zespołu Sygnalistów Myśliwskich przy RDLP w Radomiu. Następnie w leśne opowieści wprowadził uczestników Antoni Zięba z Technikum Leśnego w Brynku,

laureat konkursu „Bajarze z leśnej polany”. Niezwykle barwne i wesołe były występy dzieci i młodzieży na scenie. Wystąpiły dzieci z przedszkoli i szkół z Jaroszek, Jedlni-Letniska, Pionek, Radomia, Słupicy oraz młodzież z Domu Kultury w Zwoleniu. Swoją pasją z uczestnikami pikniku podzielił się też sokolnik Radosław Sulczyński, na co dzień pracownik Nadleśnictwa Przysucha. Atrakcją był również pokaz grupy rekonstrukcji historycznej III okręgu Policji Państwowej Komisariat w Radomiu. Wielkim powodzeniem cieszyły się również atrakcje przygotowane na małej scenie w uroczysku Darz Bór. Na pikniku każdy mógł ciekawie spędzić czas, podziwiać wytwarzanie rękodzieła inspirowanego przyrodą, zakupić wyroby regionalne czy naturalne produkty. Warsztaty, gry i konkursy przygotowane zostały przez: nadleśnictwa z LKP „Puszcza Kozienicka” i „Puszcza Świętokrzyska”, Centrum Edukacji Przyrodniczej i Arboretum przy Nadleśnictwie Marcule, Polski Związek Łowiecki, Kozienicki Park Krajobrazowy, Ligę Ochrony Przyrody, Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu, sanepid, radomskie Miejskie Biuro Konserwatora Przyrody, Muzeum Wsi Radomskiej oraz centra aktywności lokalnej i inne instytucje związane z ochroną środowiska. Powodzeniem cieszyły się stoiska szkół leśnych i drzewnych z Zagnańska i Garbatki-Letniska. Prezentowany był również samochód elektryczny RDLP w Radomiu

ZDJEŃCIE WALDEMAR KWATKOWSKI

Święto Polskiej Niezapominajki w Chmielniku

ZDJEŃCIE IDOROTA WŁOSOWSKA

Tradycyjnie złożono kwiaty przed tablicą poświęconą red. Andrzejowi Zalewskiemu

ZDJEŃCIE EDYTA NOWICKA

Niezapominajkowe występy dzieci i młodzieży

zakupiony w ramach projektu „Las energii”. Tego dnia Jedlnia-Letnisko stała się miejscem rajdów rowerowych oraz nordic walking. Relacji z pikniku można było wysłuchać na żywo w Programie 1 Polskiego Radia, które było patronem medialnym tego wydarzenia.

Dąb – prościej i efektywniej

Po raz kolejny skorzystaliśmy z najświeższych doświadczeń i osiągnięć nauk leśnych. Tym razem, tuż po nastaniu wiosny, aktualizowaliśmy swoją wiedzę i doskonaliliśmy umiejętności w zakresie odnawiania i pielęgnowania drzewostanów dębowych.

Nie trzeba nikogo przekonywać, że dąb jest gatunkiem, którego rola w gospodarce leśnej rośnie. Jest to związane z coraz lepszym rozpoznaniem siedlisk oraz zmieniającymi się warunkami klimatycznymi. Obecnie dąb jest gatunkiem panującym na ok. 7% arealu lasów radomskiej RDLP. Jednak jako gatunek domieszkowy, nierzadko w randze głównego, występuje na co najmniej połowie typów siedliskowych lasu. Przyjmowane cele hodowlane i stosowane rębnie spowodują, że z każdą dekadą jego udział i rola w naszych lasach będą rosły.

Nowatorskie, a jednocześnie skuteczne i ekologiczne rozwiązania dotyczące przebudowy drzewostanów i odnawiania obu rodzimych gatunków przedstawił prof. dr hab. Tadeusz Andrzejczyk z SGGW. Podczas szkolenia, które trwało od 1 do 3 kwietnia, zastępcy nadleśniczych i inżynierowie nadzoru ze wszystkich nadleśnictw RDLP mieli okazję

Szkolenie prowadził prof. dr hab. Tadeusz Andrzejczyk

przypomnieć sobie wiadomości o dębach i pogłębić tę wiedzę. Wiele czasu poświęcono ich roli na siedliskach mezotroficznych. Jak podkreślił profesor, nie należy rezygnować z dębu na uboższych siedliskach. Warto jednak zadbać o jego odpowiedni udział i właściwą formę zmieszania.

Co oczywiście, koniecznością jest uwzględnianie amplitudy ekologicznej obu rodzimych gatunków dębu. Dla siedlisk mezotroficznych (BMśw, LMśw) bardziej odpowiedni jest dąb bezszypułkowy, szypułkowy ma bowiem znacznie większe wymagania w stosunku do żyzności i wilgotności. Dlatego na borze mieszanym świeżym należy wprowadzać dąb bezszypułkowy w ramach rębni zupełnej, a nie gniazdowej. Jego udział powinien wahać się w granicach 10-20%. Aby zapewnić pielęgnacyjną i biocenotyczną rolę tego gatunku w przyszłym drzewostanie, należy zdaniem profesora stosować grupowe i drobnokępowe (ok. 1 ar) formy zmieszania. Metoda Sobańskiego jest także godna polecenia.

Duże zainteresowanie wzbudziły również metody korytarzowe i grupowe odnawiania dębu. To m.in. dzięki nim można zapewnić obecność drugiego piętra w przyszłym drzewostanie. Jak ważna jest jego

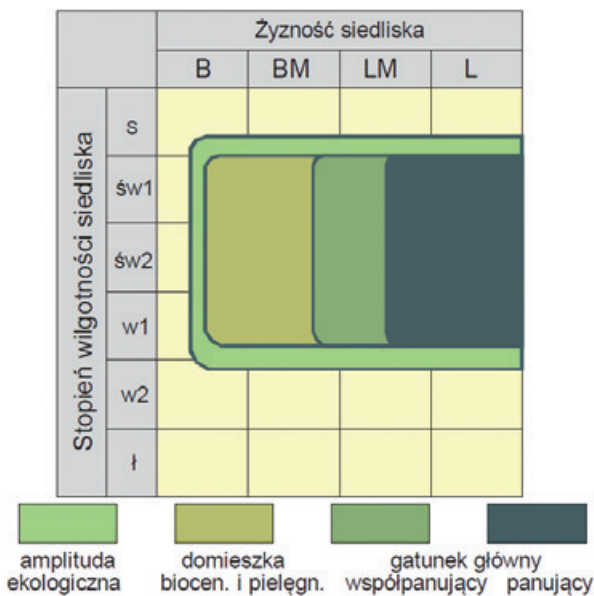
Wiedzy o dębach nigdy za wiele

rola w pielęgnowaniu dębów, nie trzeba nikogo przekonywać. Dlatego warto zadbać o odpowiedni udział lipy i grabu już na etapie zakładania upraw. Odwdzięczą się nam za kilkadziesiąt lat, gdy w drzewostanie będzie trzeba wykonać silniejsze cięcia w ramach trzebieży późnej. Solidny pułap drugiego piętra, sięgający podstaw koron drzewostanu głównego, zapewni odpowiedni mikroklimat, a także zacieni cenną część dębowych pni, chroniąc je od tzw. pędów epikormicznych (zwanych popularnie wilkami). Jak zauważył sam wykładowca, niektóre sprawdzone i popularyzowane przez niego metody trudno zmieścić w kanonie obowiązujących Zasad Hodowli Lasu. Wiadomo jednak, że ZHL mają charakter ramowy i kierunkowy, nie można ich traktować jak instrukcji lub sztywnego przepisu na sukces. Nowoczesny leśnik musi dopuszczać niestandardowe rozwiązania, które pozwolą mu skutecznie reagować na zmienne warunki otoczenia i zapewnią realizację celów hodowlanych.

Szkolenie nie miało wyłącznie formy wykładów. Te, choć bardzo ciekawe i wzbudzające dyskusje, zajęły tylko połowę czasu. Druga, być może jeszcze bardziej interesująca, część szkolenia odbyła się w warunkach terenowych. W bardzo ciekawie dobranych obiektach Puszczy Kozienickiej radomscy i świętokrzyscy leśnicy doskonalili praktyczne aspekty pielęgnowania upraw, młodników i starszych drzewostanów dębowych. Profesor Andrzejczyk przekazywał bardzo cenne uwagi, a nawet, używając tasaka, sam demonstrował przykłady niezbędnych cięć. Nie unikał również dyskusji i odpowiedzi na nie zawsze łatwe, hodowlane pytania. Dobrej atmosferze w terenie sprzyjała

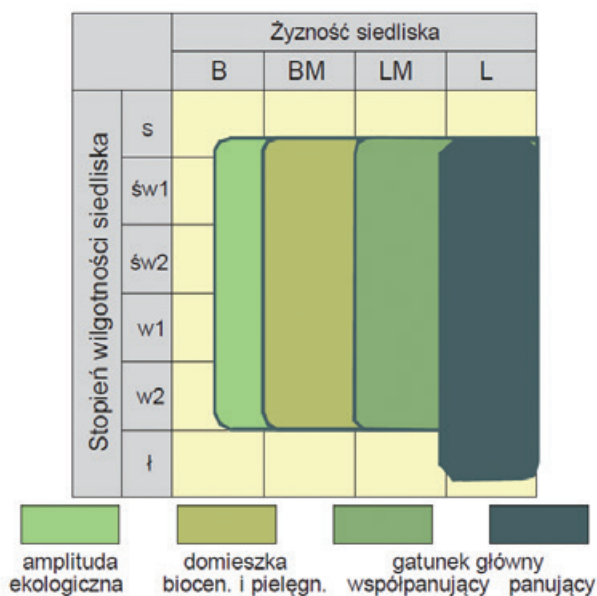
Dąb bezszypułkowy:

amplituda ekologiczna i rola hodowlana

Dąb szypułkowy:

amplituda ekologiczna i rola hodowlana

słoneczna, wiosenna aura oraz świetna organizacja, którą zapewnili gospodarze z Nadleśnictwa Kozienice.

Mając na względzie zarówno coraz większe zakresy zadań gospodarczych, jak i rosnący (powyżej optymalnych zakresów) średni wiek naszych drzewostanów, ważne staje się wdrażanie nowych – bardziej efektywnych sposobów użytkowania, odnawiania i pielęgnowania lasu. Profesor Andrzejczyk dowiódł, że w przypadku dębu często siła i jakość zabiegów leży również w prostocie stosowanych metod, bez uszczerbku dla aspektów

ekologicznych i bioróżnorodności, a nawet z zyskiem dla nich.

To kolejne (po ubiegłorocznym „jodłowym”) szkolenie łączące aktualizację wiedzy teoretycznej z praktyką, realizowane z udziałem kadry naukowej Wydziału Leśnego stołecznej SGGW. Pozostaje wierzyć, że wiedza ta zostanie właściwie przełożona nie tylko na zapisy w planach urządzenia lasu, ale również realizację rębni, odnowień i zabiegów pielęgnacyjnych.

Szach-mat, czyli o Szachowych Mistrzostwach Polski Leśników

Od 24 do 27 kwietnia na terenie RDLP w Radomiu rozgrywano XXVII Międzynarodowe Szachowe Mistrzostwa Polski Leśników. Podobnie jak w ubiegłych latach – także tym razem w mistrzostwach startowała drużyna reprezentująca RDLP w Radomiu.

Organizatorem był Związek Leśników Polskich w RP, honorowy patronat nad zawodami objął Dyrektor Generalny Lasów Państwowych. Turniej odbył się na terenie RDLP w Radomiu, w Leśnym Ośrodku Edukacyjnym im. red. Andrzeja Zalewskiego w Jedlni-Letnisku Nadleśnictwa Radom. W mistrzostwach zmierzyło się 51 uczestników, w tym: reprezentanci z 10 regionalnych dyrekcji LP, a także szachiści z Rumunii i Węgier.

Nasza dyrekcja wystąpiła w zawodach w następującym składzie: Leszek Gębski (RDLP w Radomiu), Sebastian Nowakowski (Nadleśnictwo Stąporków), Sebastian Rodkiewicz (Nadleśnictwo Łagów), Marek Dziurzyński (Nadleśnictwo Łagów), Marek Gibuła (Nadleśnictwo Jędrzejów), Mateusz Janus (Nadleśnictwo Łagów) oraz Robert Badełek i Artur Golczewski (Nadleśnictwo Radom), zdobywając w tym składzie w rozgrywkach drużynowych 8. miejsce na 20 drużyn. Indywidualnie najlepszym spośród zawodników RDLP w Radomiu okazał się Sebastian Nowakowski, zajmując 7. miejsce w szachach szybkich. W klasyfikacji drużynowej 1. miejsce zdobyli Węgrzy, 2. miejsce zajęła reprezentacja Rumunii, natomiast 3. wywalczyła drużyna z RDLP we Wrocławiu. W turnieju szachów szybkich w klasyfikacji indywidualnej zwyciężyli: reprezentant Rumunii oraz dwóch zawodników z Węgier. Natomiast w turnieju szachów błyskawicznych zwyciężyli Piotr Dziadoń, reprezentant RDLP w Olsztynie, 2. miejsce zajął Dariusz Rymaszewski z RDLP we Wrocławiu, a 3. Tomasz Findysz, także z drużyny wrocławskiej.

Puchary i nagrody wręczyli: Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu, Jarosław Szałata, przewodniczący Związku Leśników Polskich w Rzeczypospolitej Polskiej, oraz Jolanta Bochenek, przewodnicząca Związku Leśników Polskich Regionu Radomskiego.

Podczas tegorocznych mistrzostw nie zabrakło także poznawania lasów i walorów regionu. Szachiści odwiedzili teren nadleśnictw Kozienice i Zwolen. Zwiedzali ścieżkę dydaktyczną Królewskie Źródła oraz Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

Akcja #sadziMY

Nadleśnictwa RDLP w Radomiu przyłączyły się do ogólnopolskiej akcji #sadziMY las z prezydentem RP. W ramach tej akcji na powierzchni po huraganie 100-lecia w Nadleśnictwie Ryteł drzewa posadził również prezydent RP wraz z małżonką. Ponad 5 300 drzewek rozdali leśnicy w 23 nadleśnictwach świętokrzyskich i na Mazowszu. Najwięcej sadzonek – łącznie po ok. 500 – odebrali mieszkańcy dużych miast: Radomia, Kielc, a także Skarżyska. Po 300 sadzonek otrzymali mieszkańcy od nadleśnictw: Kozienice, Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Staszów i Zwoleń. Pozostałe nadleśnictwa również rozdały po kilkaset, kilkadziesiąt sadzonek. Leśnicy rozdawali gatunki iglaste: świerk, modrzew i oczywiście świętokrzyską specjalność – jodłę. Nie brakowało też gatunków liściastych, wśród nich długowiecznych dębów. Wśród rozdawanych gatunków były też klon jawor, buk, wiąz, brzoza i olsza. Wiele nadleśnictw rozdawało drzewka i krzewy miododajne.

